

השוכט החדש מאד

סערה
חוקית
סביב

בין משרד המשפטים, בית המשפט העליון, משרד העבודה, יורד לתלאיב, חוזר לירושלים, מלא מרץ, מחייך נותן הוראה שם, נכנס למשרד כאן.

להיות שופט היה זה חלום ילדותו של צבי ברנזון, הצעיר בין השנפטים העליונים (47). עוד בימים בהם קרא ב"חדר" בצפת, עיר מולדתו, על שופטי ישראל בתנ"ך, הצטייר בדמיונו השופט כדמות עליונה.

אומנם, בינתיים בחר הנער בדרך אחרת: בגמר ישיבת ריתב"ז, מהמפורסמות שבישיבות צפת, נכנס בגיל 12 לבית הספר הסקוטי התיכוני. מכל המקצועות אהב ביותר את המתמטיקה והפיסיקה ובעוברו את בחינות הבגרות נעשה למורה-עוזר בבית הספר בו למד.

דרך אגב. משפטים

ב-1929, בזמן הפרעות בצפת, נשרף ביתה של משפחת ברנזון והם עברו לגור זמנית בביתו של מנהל בית הספר. ברנזון הצעיר המשיך להתקדם: הוא נעשה מורה מן המניין בבית הספר. אך לא לזמן ארוך — ב-1931 החליט להרחיב את אופקיו, נסע ללמוד מתמטיקה באוניברסיטת קמברידג'. רק בשעות הפנאי התעניין באנגליה, גם במקצוע המשפטים, נכנס לאולפן של עורכי-הדין בלונדון, כשומע חפשי.

האולפן לעורכי-דין נותן לתלמידיו רק את ידיעת החוק המעשית בעוד שהפולטות למשפטים באוניברסיטות הן המקנות תיאוריה מקיפה ותואר רם יותר. בעודו משתלם במתמטיקה, גמר ברנזון את האולפן כראשון במחזורו.

כשחזר ארצה בשנת 1934, עמד ברנזון בבחינות לעורכי-דין זרים, נכנס להשתלמות מעשית אצל עורכי-הדין ד"ר משה זמורה, אב בית הדין העליון כיום, וד"ר פליכס רוזנבלט, שר המשפטים פנחס רוזן כיום.

הצעה שנתקבלה - במאוחר

ההסתדרות נתנה את ענינה בעורכי-הדין הצעיר והמצליח, הטוען שאיננו ולא היה מעולם חבר מפא"י, מינתה אותו כיועצה המשפטי. בתוקף תפקידו זה, בו עסק מאז 1936 ועד קום המדינה, אחראי ברנזון לחלק ניכר של חוקי העבודה הקיימים בארץ, אותם הגיש והעביר בשעתו דרך ממשלת המנדט בשם ההסתדרות.

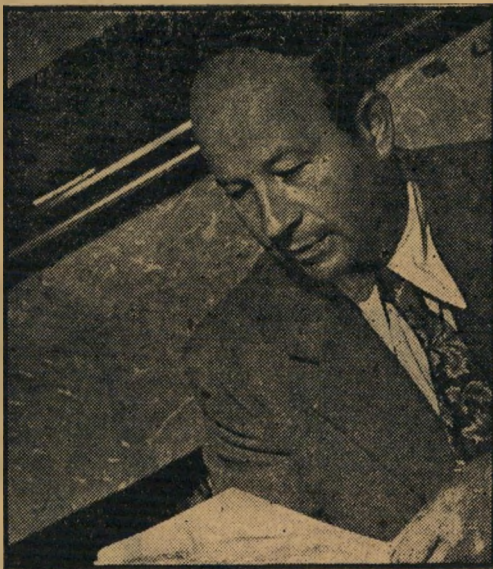
עם קום המדינה עזב ברנזון את שרותו בהסתדרות ועם זאת את התעסקותו בעניני משפט וחוק בכלל. היוצא מן הכלל היחיד: בהיות דב יוסף שר המשפטים, הציע היועץ המשפטי חיים כהן (שער העולם הזה 829) למנותו כשופט עליון. הצעתו נדחתה על ידי הכנסת.

רק עתה, כשחוק השופטים החדש העביר את הסמכות למנות שופטים מידי הפנסת ומסר אותה לידי ועדת התשעה, עלתה שוב הצעתו של חיים כהן על הפרק והפעם נתקבלה. ועדה זו היא שתביא את המועמד בפני נשיא המדינה על מנת להשיעו.

אך הקושי העיקרי מחכה לברנזון רק אחרי ההשבעה: יהיה עליו להוכיח בפועל כי טענות מתנגדיו הן חסרות בסיס. הוא מתכוון לכך.

* בשמה הרשמי: ועדת המינויים, מורכבת משר המשפטים, שני חברי כנסת, שלושה שופטים ושלושה נציגים של עורכי הדין.

סערה כבירה עורר בחוגי עורכי-הדין, וביחוד בין פרקליטי המדינה, מינויו של צבי ברנזון, יועצה המשפטי של ההסתדרות ומנהל משרד העבודה לשעבר, לתפקיד שופט עליון. כל אחד מהם הרגיש כאילו נדחק אדם זר לראש-התור בתחנת אוטובוסים הומה מאדם. כל אחד מהם הרגיש כאילו הולכתו שולל. התפטרות

שופט-עליון מיועד צבי ברנזון
"אין אחרים?"

תו של ד"ר בנימין הלוי, נשיא בית-משפט מחוזי בירושלים ושופט המחתרת לשעבר, כמחאה על אי מינויו לשופט עליון, רק הוסיפה שמן על המדורה.

"בית המשפט שלנו היה המוסד היחיד בארץ שלתוכו לא חדרה רדיין הפוליטיקה", טענו עורכי-דין אחרים. "וכעת משתלמים להכניס גם לבית המשפט העליון אנשי מפלגה".

"האם אין אנשים מוכשרים ומנוסים ממנו?" שאלו אחרים. "האם אין שופטים שמגיעה להם העלאה בדרגה?"

משנה מקום

בו בזמן היתה דירתו הצנועה של ברנזון בצפון תל-אביב שרוייה באי-סדר כבד ומלאה מזודות. מלבנים בהירים נראו על הקירות במקום בו היו תלויות התמונות. הכל העיד על כך שבעלה-הבית עומד לעזוב את דירתו ולעבור לירושלים. המכתבים מגיעים בינתיים אל ברנזון לפי כתובת משרדו הישן בירושלים: משרד העבודה, בו שימש מאז קום המדינה כמנהל כללי. אך גם כאן מורגש שהוא עומד לעזוב. הכל תוסס: תור המשרות וזן צעד אחד קדימה: ישיבות, מינויים חדשים, דיבורים, דיבורים, דיבורים.

בחור ישיבה

גיבור השעה עצמו נע ונד. עם פסקי-דין בידו הוא מסתובב

אים שלא התאימו לכוחו האמיתי. בין השאר דרש שמפא"י תשנה את שמה, תהפוך מפלגת העבודה העברית לכינוס יסוד חדש, שהוא עצמו ימלא בו תפקיד של בוזאן ישראלי. **לא עניין משפחתי.** היה זה יותר מדי לצעירים שליחה כאשר התפלג לפני שנתיים ממפא"י. הם האשימוהו שאין הוא דואג אלא לעצמו, דרשו לנהל בעצמם את המשא ומתן עם מפא"י, כדי להיכנס אליה ללא תנאים, גם מבלי להקים בה סיעה. הם רצו רק לשמור על קיומו של שבועונים מאבק, להי פיצ' בעזרתו את דעותיהם השמאליות-יחסית במפלגה.

אולם ליבשיץ העדיף לנהל את המשא-ומתן לבדו. הוא לא הופיע בישיבת המד-כירות, שלח במקומו את שותפתו, חנה למדן. זו סירבה לבקשת המזכירות. כתוצאה מכך נקבעה ישיבת מועצה, שהתכוננה בלגיו לגרש את ליבשיץ ולמנון מן המפלגה. מעשה קיצוני זה נמנע רק על ידי כניעתה הגמורה של ליבשיץ, שנאם בהודמנות זו את נאום הברבור שלו, הודה שדרך סיעותיו, החל מארגון "המרתף" בבית ברנר בתל-אביב, סיעה ב"מפא"י, סיעת לאחדות העבודה במפא"י, נסתיימה בכשלון אישי.

בכל זאת לא התאפק, מסר לעתונאים הודעה שהעלימה את העובדה שנאמר עליו לנהל משא-ומתן לבדו. אולם צעירי מפלגתו באי-כח 1000 חברי הסניפים (בעיקר עובדי העולים), היו מוכנים לכך. הם יצאו בעצמם לתקן את ההודעה בכל עתון.

אמר אחד מהם: "ליבשיץ חושב שאפשר לנהל מפלגה כמו עניין משפחתי. הוא טעה".

התפרים מחזיקים

משך כמה שבועות היה נדמה שהתפרים המחזיקים יחד את הטלאים של מפא"י יפתחו, וכי הקיבוץ המאוחד, הרוצה בכניסה לממשלה (העולם הזה 844) ינטוש את חבריו, השומר הצעיר שאינו נלהב לכך.

אולם חקת (או חששות) אלו נתבררו. לפני שהחליטו להצטרף למפא"י מיששו אנשי ליבשיץ (ראה לעיל) את הדופק אצל חבריהם לשעבר, ביקשו לדעת אם יש סיכוי לפי-לוג קרוב במפא"י, התשובה היתה ברורה: אין.

גיהם מנהיג מפא"י: "אולי בעוד שנה, מי יודע..."

ראש הממשלה

המקום העדין ביותר

בצירף השבדי בשדה-הבוקר ישב דוד בן-גוריון, עטוף מעיל חם, עילעל בעמודי העיתונים של אותו בוקר. מבטו נתקל בכותרת "אהבה אפלטונית" מעל למאמרו של אורי קיסרי, בהארץ. הוא החל קורא את המאמר, שהיה מוקדש לו, מלא שבחים, אך לפתע קפץ ממקומו כשדון נחש. העז קיסרי לסי-עון: "אפלטון אינו גוזר על העבדות".

זה היה ביום ששי. במוצאי שבת הופיע שליח מיוחד במערכת הארץ, מסר מכתב של בן. כתוב בפפרון על גבי דף ש נתלש מתוך חוברת. כתב בן גי: בספר המדינה של אפלטון לא נזכרה העבדות כלל. היה זה מכתב בלתי-זהיר. אפלטון (שמו

האמיתי היה אריסטוקלס, הכינוי אפלטון, "הרחב", ניתן לו עקב הצטיינותו כאתלט) היה בן משפחה אצילה, מצאצאי אחרון המלכים של אתונה. השקפותיו היו בהתאם לכך. אך שבעצמו היה פעם עבד, לא התנגד לעבדות כלל. עיקר דאגתו היתה נתונה לשני המעמדות החשובים ביותר (לדעתו) במדינה: המחזיקים והלוחמים. לאלה קבע צורת חיים קומוניסטית, תוך שיתוף מוחלט של הרכוש, הנשים והילדים. שאר המעמדות ענינו אותי פחות.

חצי תריסר פסוקים. הארץ העביר את המכתב לקיסרי, על מנת שיוהא את מקור רותיו. אולם בינתיים חזר מירושלים עורכו, גרשון שוקן (שער העולם הזה 803). שוקן הבקיא במקצת בכתבי אפלטון, לקח את הספר הביתה, עילעל בו משך שעות הלילה. בבוקר הכין תשובה: העבדות נזכרת במפורש בספרו של אפלטון.

אולם הפצצה הגדולה באה כעבור יומיים, במכתבו של הפרופסור ארנסט סימון, שפורסם סוף אף הוא בהארץ. סימון הנחית מהלומה כבדה על ראשו של ראש-הממשלה, במקום העדין ביותר.

* בבקרו בסיציליה התיידד עם דיאון, ניסו של דאנילוס, שליט העיר סירקוז. ביקורתו גלוית-הלב לא מצאה חן בעיני השליט, שמסר אותו לשגריר פולני, על מנת שימכרו כעבד. הוא הובא לאינה, שם שוחרר תמורת סכום כסף. אחרי שחרור זה יסד את האקדמיה שלו, בשנת 387 לפני המסירה.

הבן-גוריונים וסופר "הארץ" שמעון סאמט (במרכז)
בעפרון, על דף תלוש.

קבע סימון, בהביאו חצי תריסר פסוקים מן המדינה: אפלטון התנגד לדמוקרטיה מפני שטישטשה את ההבדלים בין בניהחורין והעבדים, וגם לעריצות, מפני שהעריץ ישחרר את העבדים.

כמכה אחרונה שם סימון את אצבעו על המקור המשוער של טעותו של בן. גי. בהקדמה לתרגום העברי של אפלטון כתוב אמנם שבכל ספר המדינה אין העבדים מוזכרים. "במובן חיובי לתפקידם". בן גי. שם כנראה את לבו רק לחלק הראשון של המשפט. היה זה קצת מוזר מצד חוקר אפלטון כה מפורסם, שנסע במיוחד לראות במו עיניו את ארץ-מולדתו, יחן, וחפש בחנות ספרים לונדונית מהדורה נדירה של כתביו במקורם היחני.

עתונות

עצת אשה

סיפורו של עורך מדור הקולנוע של הארץ, מידד שיף המזוקן, כי הספר האחות קארי לא הוצא בשעתו לאור עקב התנגדותו של המו"ל, לא היה בגדר תגלית מהפכנית. הוא סופר גם בעתונים אחרים. מה שעורר את תשומת לבם של קוראים קטנים היה-שמשה מירסם הארץ שנית את אותו סיפור עצמו במסגרת בולטת בעמוד אחר של אותו גליון.

רק מעטים ידעו את הסוד שמאחורי מק*

* בין השאר, בביקורת העולם הזה (844).